

Oponentský posudek

Diplomová práce Kateřiny Jeníčkové s názvem „Venkovské město, kultura a etnografie“ (78 stran, prameny a literatura, textová a obrazová příloha) je věnována spíše opomíjenému tématu domácích regionálních dějin – působení vzdělaných žen v prostředí venkovských měst druhé poloviny 19.století. Na příkladu Eleonory a Marie Proškových, učitelek v Turnově, se autorka snažila ukázat, „jakým způsobem venkovské město reflektovalo celospolečenský kulturní vývoj také v oblasti vývoje etnografie“ a – „jaký byl ohlas ženských emancipačních myšlenek mezi výraznými regionálními osobnostmi, působícími ve významných městských institucích“ (str. 3).

V počátečních kapitolách se autorka od obecné charakteristiky právního a sociálního postavení žen-vlastenek a „emancipistek“ postupně zaměřila na stručnou charakteristiku dívčího vzdělávání druhé poloviny 19.století, v jehož institucionálním rámci získávaly svou pedagogickou kvalifikaci obě sestry Proškovy, rodačky z Prahy a učitelky v Turnově od roku 1872. V dalších pasážích pak přechází ke stručné charakteristice regionu Turnovska, jeho tradic i kulturního života v době působení sester Proškových, kdy vrcholilo společenské a kulturní dění regionu v období příprav Zemské jubilejní výstavy a posléze Národopisné výstavy československé (str.18-66).

V navazujících kapitolách diplomové práce autorka přiblížila činnost obou sester, zejména působení Eleonory Proškové pro muzeum v Turnově, jež bylo od počátku zaměřeno na archeologii a etnografii a pod vlivem známého akademického malíře Jana Prouška se tehdy věnovalo aktuálním dokumentárním a výchovně vzdělávacím funkcím. Tato činnost, vedoucí mj. k založení etnografického muzejního odboru, nalezla širší společenské uznání také významným zastoupením regionu na NVČ, kde se Turnovsko prezentovalo idealizovanou architekturou pojizerského statku i řadou předmětů z muzejních sbírek, které svými popisy a dalšími údaji doprovodila učitelka Eleonora Prošková. Dlouhodobé aktivity sester Proškových v zájmu turnovského muzea pak autorka v dalších pasážích diplomové práce konkretizovala mj. výčtem jednotlivých akcí, aby závěrem konstatovala, že obě sestry reprezentovaly svým působením zároveň první dvě generace muzejní a etnografické práce na Turnovsku: Eleonora sbírala doklady v terénu a třídila je, Marie se už zaměřila na jejich písemnou fixaci – přičemž obě se snažily zapojit obor do širších souvislostí etnografické práce. Zvláštní pasáž přitom věnovala autorka učitelské praxi a veřejně angažované spolkové činnosti sester Proškových, které vedle národních cílů sledovaly postupně i cíle sociální (str. 50-66), zároveň však zdůraznila jejich etnografický zájem o lidový oděv (str. 67-75). A tak mohla charakterizovat i vývoj Eleonory a Marie Proškových jako příznačný pro vývoj české etnografie – od prvotního zápalu až po institucionalizaci etnografické práce v muzeích a její profesionalizaci, spojenou s odbornou publikační činností.

Závěr diplomové práce Kateřiny Jeníčkové je shrnutím zjištěných poznatků o působení sester Proškových nejen v oblasti etnografické práce na Turnovsku – ale také poznatků, které dokládají rovněž význam žen v procesu národní a sociální emancipace ve venkovských městech, kde se nepochybně „zaběhlé společenské konvence narušovaly obtížněji a později“.

Diplomová práce, představující záslužný příspěvek k regionálním kulturním dějinám a zároveň příspěvek k dějinám české ženské emancipace, je založena na studiu a interpretaci dochovaných archivních pramenů; je logicky koncipována, zpracována a formulována na potřebné odborné úrovni s využitím znalostí obecnější problematiky dobového společenského vývoje i příslušné odborné literatury. Proto diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 18.9.2006.

Doc. L. Sochorová